

Л. В. Губерський

Великі держави

ВЕЛИКІ ДЕРЖАВИ - країни, які відіграють провідну роль у світовій політиці та міжнародних відносинах. Попри існуючий в сучас. міжнар. праві принцип рівноправності усіх держав, в міжнар. практиці роль тієї чи ін. держави залежить від її природ. та люд. ресурсів, військ.-тех. можливостей, рівня екон. розвитку, а також завдяки ступеню участі у регіонал. та глобал. міжнар. процесах. Така фактична нерівність зумовлює існування ієрархії держав, де В. д. займають верхній щабель, оскільки завдяки своєму матер.-тех. та політ. потенціалу мають змогу здійснювати формотворчий вплив на систему міжнар. відносин на глобал. та регіонал. рівнях. Критерії визначення приналежності держави до кола В. д.: сумарна можливість потенціалу, що може бути використаний нею для реалізації інтересів у сфері міжнар. відносин; особливе місце і роль в системі міжнар. відносин; масштаби довгострокових і середньострокових нац. інтересів. Широкого вжитку в політ. лексиконі термін «В. д.» набув від часу Віден. конгресу 1814-15, коли було сформовано систему міждерж. відносин, що визначалася провідними державами Європи - Австрією, Великою Британією, Пруссією, Росією та Францією. Протягом 19 ст. суттєво зросла роль США, Італії та Японії в системі міжнар. відносин, внаслідок чого вони також набули статусу В. д. Після 2-ї світової війни В. д. фактично було визнано Велику Британію, Китай, СРСР, США та Францію, які згідно зі Статутом ООН, ухваленому на конф. у Сан-Франциско 1945, стали постійними членами Ради Безпеки. Статус цих держав був визнач. їх вирішальним внеском у перемогу над нацист. Німеччиною та відновлення миру. Згідно зі Статутом ООН В. д. несуть особливу відповідальність за збереження міжнар. миру та безпеки; ця роль В. д. у повоєнному світі ще більше зросла із набуттям ними ядер. статусу (можливостей виробництва та розгортання ядер. зброї). Після завершення «холодної війни» зростання загроз невійськ. характеру в структурі міжнар. безпеки та активізація регіонал. конфліктів спричинили подальше розширення кола В. д., до яких дедалі частіше стали відносити світових екон. лідерів (Німеччину, Японію) та провідні регіонал. держави

(Індію, Бразилію).

Бібліографічний опис:

Великі держави / Л. В. Губерський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. - К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2005. - Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-32760>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України

([докладніше](#)).